



# Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

NO-BS / 44/22

Warszawa, dn. 08.04.2022 r.

## **Izby Rzemieśnicze zrzeszone w sieci Związku Rzemiosła Polskiego**

Szanowni Państwo,

Związek Rzemiosła Polskiego, Zespół Oświaty Zawodowej i Problematyki Społecznej, w nawiązaniu do pisma znak: NO-BS/41/22 z dnia 29 marca 2022 r. przesyła do wiadomości i wykorzystania w działaniach Izby Rzemieśniczej:

- 1) skan pisma Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej zawierającego odpowiedzi resortu na postawione pytania dotyczące zatrudnienia obywateli z Ukrainy na podstawie umów o pracę w celu przygotowania zawodowego pismo znak: DRP-XL.070.18.2022.MP, datowane 7 kwietnia 2022 r. [na część pytań odpowie resort edukacji].
- 2) materiały wykorzystane przez ekspertów Związku Rzemiosła Polskiego w czasie posiedzenia plenarnego Rady Dialogu Społecznego, które odbyło się w dniu 30 marca 2022 r. do tematu: „Sytuacja oświaty i pracowników oświaty w świetle wdrażanych reform oraz konieczności wdrożenia dużych grup migrantów do systemu oświaty”

Przekazując powyższe prosimy o upowszechnienie informacji zawartych w powyższych materiałach, gronie zrzeszonych organizacji zainteresowanych rzemieślników.

Z wyrazami szacunku

1 -

Jolanta Kosakowska

Dyr. Zespołu Oświaty Zawodowej  
i Problematyki Społecznej

### **Załączniki:**

**2 pliki**

### **Do wiadomości:**

**Komisji Organizacji Oświaty Zawodowej,  
Nadzoru i Kształcenia Dualnego**

# MINISTERSTWO RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

## DEPARTAMENT RYNKU PRACY

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 538 11 76 70  
<https://www.gov.pl/web/rodzina>; e-mail: [sekretariat.drp@mrips.gov.pl](mailto:sekretariat.drp@mrips.gov.pl)

DRP-XI.070.18.2022.MP

Warszawa, dnia 7 kwietnia 2022 r.

**Pan  
Jan Gogolewski  
Prezes  
Związku Rzemiosła Polskiego**

*Szanowny Panie Prezesie,*

w odpowiedzi na pismo z dnia 22 marca br., znak NO-BS/39/2022 nt. zatrudnienia młodocianych obywateli Ukrainy na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego przedstawiam odpowiedzi na poszczególne pytania.

### **Ad 1 i 5.**

*Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. poz. 583, z późn. zm.) nie zawiera regulacji, które określałyby zasady podejmowania pracy w Polsce przez młodocianych uczniów będących uchodźcami z Ukrainy, jak również zapewnienia im realizacji kształcenia zawodowego.*

W związku z powyższym w tym zakresie znajdują zastosowanie właściwe przepisy Kodeksu pracy oraz *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz.U. z 2018 r., poz. 2010, z późn. zm.)*.

Zgodnie z art. 191 Kodeksu pracy wolno zatrudniać tylko tych młodocianych, którzy:

- 1) ukończyli co najmniej ośmioletnią szkołę podstawową;
- 2) przedstawiają świadectwo lekarskie stwierdzające, że praca danego rodzaju nie zagraża ich zdrowiu.

Młodociany, który nie posiada jeszcze kwalifikacji zawodowych, może być zatrudniony tylko w celu przygotowania zawodowego, a podstawą prawną takiego zatrudnienia jest umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego. Jej obligatoryjnym elementem jest wskazanie w treści umowy czasu trwania i miejsca odbywania przygotowania zawodowego (art. 195 § 1 pkt 2 k.p.).

Przygotowanie zawodowe młodocianych odbywa się w dwóch formach, z których jedna to nauka zawodu. Zgodnie z § 1 ust. 2 ww. rozporządzenia Rady Ministrów, nauka zawodu ma na celu przygotowanie młodocianego do pracy w charakterze wykwalifikowanego pracownika lub czeladnika i obejmuje doksztalcenie teoretyczne oraz praktyczną naukę zawodu, która jest organizowana u pracodawcy na zasadach ustalonych w odrębnych przepisach, tj. w *rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. poz. 391)*.

Zgodnie z § 6 rozporządzenia Rady Ministrów nauka zawodu trwa nie dłużej niż 36 miesięcy, z zastrzeżeniem przypadków określonych w § 12.

W świetle powyższego, w opinii Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej nie jest wykluczona możliwość zawierania umów o pracę w celu przygotowania zawodowego z młodocianymi obywatelami Ukrainy, którzy chcą rozpocząć praktyczną naukę zawodu, na pełny okres 36 miesięcy.

#### **Ad 2.**

Na podstawie § 14 ww. rozporządzenia Rady Ministrów w razie przerwania nauki zawodu i podjęcia jej (a więc niejako kontynuowania) w tym samym lub zbliżonym zawodzie u tego samego albo innego pracodawcy, czas odbytej poprzednio nauki zawodu wlicza się młodocianemu do okresu wymaganego do odbycia przygotowania zawodowego, jeżeli przerwa w nauce zawodu nie trwała dłużej niż 12 miesięcy, a w przypadku podjęcia nauki zawodu u innego pracodawcy - dodatkowo po sprawdzeniu stopnia opanowania zawodu. Zaliczenia praktycznej nauki zawodu dokonuje pracodawca, który przyjął młodocianego w celu dokończenia nauki zawodu, a zaliczenia przedmiotów teoretycznych - w zakresie zrealizowanym w okresie odbywania przygotowania zawodowego u poprzedniego pracodawcy - dokonuje podmiot prowadzący teoretyczne kształcenie zawodowe tego młodocianego w czasie odbywania przez niego przygotowania zawodowego ponownie u tego samego albo u innego pracodawcy. Przepisy dotyczą odpowiednio młodocianych, którzy rozpoczęli naukę zawodu na innej podstawie niż umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego, lecz nauki tej nie ukończyli.

Należy również zauważyć, że przepis § 14 ww. rozporządzenia Rady Ministrów nie określa katalogu przyczyn przerwania nauki zawodu. To wskazywałoby na możliwość jego zastosowania między innymi w przypadku, gdy okres nauki zawodu młodocianego obywatela Ukrainy został przerwany wskutek konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy i związaną z tym faktem konieczność migracji. Innymi słowy, w niewiążącej opinii Departamentu, przepisy powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów nie wykluczają również możliwości zawarcia umowy w celu przygotowania zawodowego z młodocianym obywatelem Ukrainy, który chce kontynuować praktyczną naukę zawodu w Polsce, na krótszy niż 36 miesięcy okres stanowiący różnicę 36 miesięcy i liczby miesięcy nauki zrealizowanej na terytorium Ukrainy.

#### **Ad 3.**

*Art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa stanowi: Ochotnicze Hufce Pracy mogą realizować zadania, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, na rzecz obywateli Ukrainy, o których mowa w art. 22 ust. 1, którzy ukończyli 15 lat i nie ukończyli 25 lat. W związku z tym pracodawcy, którzy zatrudnią obywateli Ukrainy w ramach przygotowania zawodowego młodocianych, będą mogli uzyskać refundację wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne od tych wynagrodzeń zgodnie z przepisami art. 12 ust. 5 pkt 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. poz. 680).*

#### **Ad 4.**

Kwestie dofinansowania kosztów wyszkolenia ucznia zgodnie z przepisami ustawy z dnia z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty należą do zakresu właściwości Ministra Edukacji i Nauki. Z tego względu pismo Pana Prezesa zostało przekazane do Departamentu Strategii, Kwalifikacji i Kształcenia Zawodowego Ministerstwie Edukacji i Nauki z prośbą o udzielenie odpowiedzi bezpośrednio.

**Ad 6.**

Co do zasady, przy zawieraniu umowy w celu przygotowania zawodowego wymagane jest świadectwo ukończenia szkoły podstawowej. Wydaje się jednak, że w obecnej sytuacji kryzysu migracyjnego wywołanego działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy, w przypadku braku świadectwa ukończenia szkoły podstawowej można uznać za wystarczające oświadczenie o ukończeniu ukraińskiej szkoły podstawowej lub uczęszczaniu do szkoły zawodowej.

Analogiczne stanowisko prezentuje Ministerstwo Edukacji i Nauki na stronie: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zasady-przyjmowania-cudzoziemcow-do-polskich-szkol-w-kontekscie-obecnej-sytuacji-na-ukrainie>.

Według zamieszczonych tam wyjaśnień ustalenie klasy (roku nauki) następuje na podstawie dokumentów wydanych przez szkołę za granicą, a w przypadku ich braku oświadczenia rodziców o sumie lat nauki za granicą. Dokumenty nie muszą być przetłumaczone przez tłumacza przysięgłego na język polski.

*Z poważaniem,*

dr Ewa Flasińska

Dyrektor

Departamentu Rynku Pracy

*/podpisano elektronicznie/*

Do wiadomości:

Piotr Bartosiak  
Dyrektor Departamentu Strategii, Kwalifikacji  
i Kształcenia Zawodowego  
Ministerstwo Edukacji i Nauki

Pani Małgorzata Zwiercan  
Komendant Główny  
Ochotniczych Hufców Pracy

Komendanci Wojewódzcy  
Ochotniczych Hufców Pracy



# Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

załącznik do pisma ZRP z dn. 08.04.2022 r. znak NO-BS/ 44/22

## NA POSIEDZENIE

**PLENARNE RADY DIALOGU SPOŁECZNEGO w dniu 30 marca 2022 r.**

**Temat:**

***„Sytuacja oświaty i pracowników oświaty w świetle wdrażanych reform oraz konieczności wdrożenia dużych grup migrantów do systemu oświaty”***

Wojna w Ukrainie wpływa na wszystkie kraje regionu. Polska jako kraj sąsiadujący staje na wysokości zadania udzielając uchodźcom pomocy w tym trudnym okresie. Szczególne podziękowania należą się wszystkim wolontariuszom, ludziom dobrej woli, organizacjom pozarządowym, którzy bez wahania włączyli się w akcję.

Obecnie do Polski przybyło ok 2,3 miliona osób, z czego szacuje się że ok. 700 tys. to dzieci i młodzież w różnym wieku. Ta ogromna rzesza ludzi generuje ogromne ilości problemów, jednym z wielu jest włączanie emigrantów do systemu edukacji. Na tym tle należy zwrócić uwagę na pewne elementy naszego systemu oświaty, które w obliczu kryzysu – jakim jest wojna w Ukrainie oraz problemy po pandemii - karzą nam spojrzeć w nowy sposób na problemy.

Jako przedstawiciele organizacji zrzeszającej rzemieślników jesteśmy od zawsze związani z kształceniem zawodowym. Prowadzimy w obecnej chwili około 40 rzemieślniczych szkół, które są szkołami niepublicznymi, powstałymi na fali kolejnej reformy oświaty, która miała zapewnić równe funkcjonowanie podmiotów na rynku.

W związku z narastającą liczbą obcokrajowców osiedlających się na terenie naszego kraju, pojawiają się sytuacje w których pracodawcy rzemieślnicy należący do sieci organizacji rzemiosła, wyrażają zainteresowanie i gotowość zatrudnienia przybyłych młodych osób, na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego jak również osób dorosłych.

Sektor MŚP, w tym głównie rzemiosło, jest w stanie bardzo wydajnie wesprzeć system edukacji i korzystając z posiadanego doświadczenia zagospodarować pokaźną liczbę przybywających osób, wiążąc je na jakiś czas z gospodarką i rynkiem pracy.

Bazując na doświadczeniu, wynikającego z aktywnego udziału organizacji rzemiosła w procesie szkolenia i doskonalenia zawodowego, chcemy zwrócić uwagę na kilka ważnych kwestii, wskazywanych także przez dyrektorów szkół, które wpisują się w tematykę posiedzenia:

**Sytuacji w oświacie** - jest trudna od wielu lat na co składają się problemy:

- związane z powrotem uczniów do szkół po okresie nauki zdalnej. Wielu uczniów boryka się z problemami wynikającymi z niedostosowaniem społecznym i adaptacyjnym po okresie nauki zdalnej. Wiąże się to z dodatkowym obciążeniem dla pedagogów i psychologów szkolnych i jest to długotrwały proces.
- brak zachęt i motywacji dla szkół, zwłaszcza dla tych realizujących praktyczną naukę zawodu w ramach umów o pracę w celu przygotowania zawodowego, by rozwijać kształcenie zawodowe - mniejsza subwencja oświatowa. Od kilku lat szkoły realizujące kształcenie branżowe przy wsparciu Związku Rzemiosła Polskiego

wnioskują o zwiększenie wagi subwencji oświatowej na tego rodzaju kształcenie – bezskutecznie. Waga dla subwencji dla ucznia realizującego praktyczną naukę zawodu w ramach umowy o pracę celu przygotowania zawodowego wynosi P-0,08 – co jest najniższą spośród wag.

- nierówne traktowanie pracodawców, którzy realizują praktyczną naukę zawodu w ramach umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego a kształceniem w systemie szkolno-warsztatowym. Zwrot częściowych kosztów za wykszolenie ucznia dopiero po zdanym egzaminie zniechęca pracodawców do angażowania się w kształcenie na poziomie szkół branżowych. Szkoły w których kształcenie praktyczne odbywa się na warsztatach szkolnych nie mają refundowanych kosztów za „efekty kształcenia”. Przez to obserwujemy spadek ilości zakładów szkolących.
- braku wydolności poradni psychologiczno-pedagogicznych. Poradnie borykają się z brakami kadrowymi co powoduje wydłużanie procedur orzecznictwa młodzieży. Wobec narastającej fali uchodźców pojawią się problemy z orzecznictwem co wpłynie na jakość kształcenia.
- podwójnej podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach branżowych II stopnia i w liceach dla dorosłych. Szkoły realizujące tego typu w roku szkolnym 2022/2023 będą musiały tworzyć w roczniku podwójne klasy. Rodzi to problemy z naborem na pierwszy semestr oraz problemy lokalowe.
- drożności w zawodach po szkole branżowej I stopnia. Nadal nie rozwiązano problemu braku drożności kształcenia w niektórych zawodach absolwentów „branżówek”. Brak efektów wspólnych kształcenia dla danej branży powoduje, że np. lakiernik samochodowy nie zdobędzie tytułu technika.

**Szkoły mają ogromne braki w kadrze dydaktycznej.** Szacuje się, że w systemie oświaty obecnie brakuje ok. 40 tys. nauczycieli, co jest spowodowane brakiem:

- zachęt płacowych dla nauczycieli co przekłada się na brak zainteresowania zawodem,
- systemu (w tym wystarczających zachęt) pozyskiwania nauczycieli do nauki zawodu z przemysłu,
- elastyczności zatrudnienia nauczycieli. Wprowadzono obowiązek zatrudniania nauczycieli na umowy o pracę czym praktycznie wyeliminowano umowy cywilnoprawne, tworząc w ten sposób kolejne utrudnienia dla szkół w zakresie organizacji kształcenia zawodowego,
- możliwości zatrudnienia nauczyciela na świadczeniu kompensacyjnym. Niezrozumiałe jest dlaczego specustawa częściowo uwolniła tę grupę dla potrzeb nauczania uchodźców, a nie dla wszystkich uczniów.(!?) Rozwiązałyby to wiele problemów dyrektorów szkół.

### **Włączanie grup emigrantów do systemu oświaty:**

1. Szkoły nie do końca są przygotowane pod względem infrastrukturalnym do przyjęcia dużych grup uchodźczych do systemu edukacji. Dodatkowo brakuje:
  - systemowego wsparcia dla pracodawców organizujących praktyczną naukę zawodu w ramach przygotowania zawodowego. Takie działanie zachęciłoby pracodawców do przyjmowania uczniów – młodocianych pracowników,
  - miejsc internatowych, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach,
  - jasnych zasad co do uznawalności wykształcenia ukraińskiego na gruncie PRK,

- rozwiązań dotyczących uczniów, którzy nie wrócili z Ukrainy, a są w cyklu kształcenia np. w klasie IV technikum. Dyrektorzy nie mają jasnych wskazówek jak rozwiązywać możliwość klasyfikowania takich osób.
2. Włącznie dużych grup uchodźców do systemu oświaty będzie rodziło ogromne problemy nie tylko „techniczne” ale też społeczne, np.:
- traktowanie Polski, jako przejściowe miejsce pobytu, docelowo zachód Europy,
  - niechęć do nauki języka polskiego,
  - problemy integracyjne grup ukraińskich z polskimi uczniami w klasach mieszanych,
  - zbyt późne rozpoznawanie i wydawanie orzeczeń przez pracownie psychologiczno-pedagogiczne (co będzie rzutować na poziom edukacji),
  - zniżanie poziomu edukacyjnego w szkołach, nierówne traktowanie grup uczniowskich.

**Problemy w edukacji i zatrudnieniu „młodocianych pracowników”, które na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, nie do końca są jasne.**

**Odpowiedzi wymagają pytania, czy:**

1. pracodawcy mogą, analogicznie jak w odniesieniu do polskich obywateli, zatrudnić (umowa o pracę na czas nieokreślony lub okres trwania nauki zawodu) młodocianego w celu przygotowania zawodowego na pełny okres nauki zawodu tj. **na 36 m-cy, przyjmując, że osoba taka przebywa pod opieką prawnego opiekuna, bądź opiekuna tymczasowego, ustanowionego przez sąd (art. 24 i 25 w/w ustawy)?**
2. wobec obywateli z Ukrainy należy w pełni zastosować przepisy Działu IX ustawy kodeks pracy oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz. U. z 2018 r. poz.2010 ze zm.) ?
  - czy **3-miesięczny okres szkolenia językowego jest wystarczający na przygotowanie się ucznia III klasy do egzaminu zawodowego?**
  - **tłumaczenie dokumentów polskiego pracodawcy:** umowa o pracę dokumentacja pracownicza, regulaminy pracodawcy, przepisy bhp.
3. pracodawcy mogą, analogicznie jak w odniesieniu do polskich obywateli, zatrudnić (umowa o pracę na czas nieokreślony lub okres trwania nauki zawodu) młodocianego w celu przygotowania zawodowego na **kontynuację nauki zawodu rozpoczętej w Ukrainie** w wymiarze liczby miesięcy, stanowiącej różnicę pomiędzy 36 m-cami i liczby miesięcy nauki zrealizowanej w Ukrainie?
4. pracodawcy w przypadku zatrudnienia młodocianego pracownika obywatela Ukrainy będą mogli uzyskać **refundacje wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie** społeczne, analogicznie jak w odniesieniu do polskich obywateli (refundacje na podstawie z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz rozporządzenia wykonawczego)?
5. pracodawcy po zakończeniu przez młodocianego pracownika obywatela Ukrainy nauki zawodu (w pełnym okresie 36 m-cy lub w okresie wynikającym z dokończenia nauki zawodu rozpoczętej w Ukrainie) będą mieli możliwość

**uzyskania dofinansowanie kosztów wykszolenia ucznia (wynikające w ustawy o systemie oświaty)?**

6. w przypadku podpisania umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego w miejsce wymaganego świadectwa ukończenia szkoły podstawowej wystarczające jest **oświadczenie o ukończeniu ukraińskiej szkoły** na poziomie podstawowym lub uczęszczaniu do szkoły zawodowej?
7. wobec uczniów i młodocianych pracowników z Ukrainy przewiduje się odstępstwa w zakresie wymagań na egzaminach w szkole podstawowe i egzaminach zawodowym i czeladniczym (język, przepisy bhp i inne związane w wykonywaniem określonych zawodów)

**Zidentyfikowane szanse dla systemu edukacji:**

- możliwość „powiązania” dużej ilości uczniów (patrz rodziców) z „rzemieślniczym” systemem kształcenia przy wypracowaniu rozsądnych przepisów prawnych,
- zagospodarowanie potencjału infrastruktury szkół po „podwójnym roczniku”,
- możliwość stworzenia oddziałów przygotowawczych.

Zagadnienia zaprezentowane w czasie posiedzenia RDP w dniu 30 marca 2022 r.  
przez ekspertów ZRP: Piotr Prędoła, Jolanta Kosakowska